

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ

імені адмірала Макарова

Факультет економіки і екології моря

Кафедра обліку і економічного аналізу

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Погорєлова
О.В.

“05” червня 2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: **«ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ОПОДАТКУВАННЯ**
РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ»

Виконав: студент 4427ст групи
А.Ю. Харитонova

Керівник роботи:

доцент, к.е.н., доц.

О.С. Циганова

Миколаїв, 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ЕКОЛОГІЇ МОРЯ

Кафедра Облік і економічний аналіз
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма Облік і аудит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

к.е.н., доц. Вячеслав ІВАТА

“ 16 ” червня 2025 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту Харитонові Анжели Юрївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облікове забезпечення і оподаткування результатів діяльності

Керівник роботи: к.е.н., доц. Циганова Олександра Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ректора №380-уч від “19” травня 2025 року

2. Термін подання роботи 01.06.2025р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) Законодавчо-нормативні документи з питань бухгалтерського обліку і оподаткування. Розпорядча і облікова документація, звітність ТОВ «Арес»

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)

1. Теоретичні основи облікового забезпечення і оподаткування результатів діяльності підприємства. Аналіз фінансового стану ТОВ «Арес»;

2. Організація і методика облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності в ТОВ «Арес»;

3. Удосконалення організації і методики облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності в ТОВ «Арес»;

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Тлумачення поняття “прибуток” у літературних джерелах;

2. Недоліки організації облікового забезпечення результатів діяльності ТОВ «Арес»;

3. Пропозиції щодо удосконалення облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності ТОВ «Арес»

6. Консультанти розділів роботи

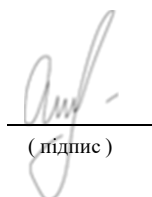
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
П. 1.1	Циганова О.С., доц.		

7. Дата видачі завдання _____ 04.02.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

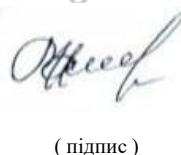
Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення теми та складання змісту роботи	04.03.2025	виконано
2.	Написання розділу 1	31.03.2025	виконано
3.	Написання розділу 2	23.04.2025	виконано
4.	Написання розділу 3	26.05.2025	виконано
5.	Написання вступу, висновків	02.06.2025	виконано

Студент

(підпис)

А.Ю. Харитонова
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

О.С. Циганова
(прізвище та ініціали)

Анотація

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретико-методичні засади та прикладні аспекти організації облікового забезпечення і оподаткування результатів діяльності підприємства. Визначено сутність фінансового результату в системі бухгалтерського і податкового обліку, досліджено моделі їхньої взаємодії, охарактеризовано нормативно-правову базу, що регулює процеси обліку прибутку. Проведено фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Арес», виявлено проблеми у сфері обліку, оподаткування та податкового планування, що негативно впливають на рівень прибутковості та фінансову стабільність підприємства. Запропоновано напрями удосконалення облікової політики щодо результатів діяльності, а також методичні підходи до оптимізації податкових розрахунків і підвищення ефективності управління прибутком. Практичне значення роботи полягає у розробці конкретних рекомендацій щодо підвищення достовірності облікової інформації та зменшення податкових ризиків суб'єкта господарювання.

Ключові слова: облік, оподаткування, податкове планування, податкові різниці, фінансовий результат

Abstract

The bachelor's thesis explores the theoretical and methodological foundations as well as practical aspects of organizing accounting support and taxation of enterprise performance results. The essence of the financial result within the systems of accounting and taxation is defined, and models of their interaction are studied. The legal and regulatory framework governing profit accounting processes is characterized. A financial analysis of LLC "Ares" was conducted, revealing issues in accounting, taxation, and tax planning that negatively affect the company's profitability and financial stability. The study

proposes directions for improving accounting policies related to performance results, along with methodological approaches for optimizing tax calculations and enhancing profit management efficiency. The practical significance of the research lies in developing specific recommendations for improving the reliability of accounting information and reducing tax risks for the business entity.

Keywords: accounting, taxation, tax planning, tax differences, financial result.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	8
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АРЕС»	11
1.1. Теоретичні основи взаємозв'язку бухгалтерського обліку і оподаткування результатів діяльності підприємства	11
1.2. Нормативно-правова база облікового забезпечення і оподаткування результатів діяльності підприємства	20
1.3. Аналіз фінансового стану ТОВ «Арес»	23
РОЗДІЛ 2	
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ В ТОВ «АРЕС»	33
2.1. Організація і методика облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності на підприємстві	33
2.2. Організація і методика податкового планування на підприємстві	40
РОЗДІЛ 3	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ В ТОВ «АРЕС»	45
3.1. Облікова політика підприємства щодо результатів діяльності	45
3.2. Удосконалення методики облікового забезпечення результатів діяльності	51
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

П(С)БО – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

ВСТУП

Податкова система є ключовою ланкою функціонування держави, джерелом реалізації функцій державних інститутів і надання суспільно-необхідних функцій. Контроль за повнотою і своєчасністю сплати податків і зборів є важливою функцією державних органів системи податкового адміністрування. Порушення податкового законодавства передбачає адміністративну, фінансову і кримінальну відповідальність. Належна організація облікового забезпечення оподаткування покликана забезпечити економічну безпеку діяльності роботи підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та прикладних аспектів бухгалтерського обліку і оподаткування на підприємстві, пошук шляхів їх оптимальної взаємодії в організаційному і методичному аспектів

Для досягнення цієї мети в роботі вирішуються наступні завдання:

- розкрити сутність поняття результатів діяльності в контексті оподаткування;
- розглянути моделі взаємозв'язку систем бухгалтерського обліку і оподаткування, місце податкового планування у системі облікового забезпечення і оподаткування результатів діяльності підприємства;
- провести критичний аналіз нормативної бази, яка регулює питання облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності;
- розглянути стан організації і методики облікового забезпечення результатів діяльності на підприємстві, запропонувати шляхи їх удосконалення;
- дослідити організаційні і методичні аспекти податкового планування як процесу взаємодії систем бухгалтерського обліку і оподаткування на підприємстві.

Об'єктом є облікове забезпечення оподаткування результатів діяльності.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і прикладних положень організації і методики облікового забезпечення результатів діяльності.

Методи дослідження. У процесі дослідження були застосовані загальнонаукові та спеціальні методи. Методи індукції і дедукції, аналізу і синтезу використовувалися при дослідженні сутності економічних понять. Метод порівняння при аналізі законодавчо-нормативної бази. Методи економічного аналізу при проведенні дослідження фінансового стану підприємства. Узагальнення і конкретизації при розробці напрямів удосконалення організації облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності. Системний підхід і узагальнення при формулюванні висновків і пропозицій.

Практичне значення полягає в обґрунтуванні висновків і пропозицій розробки теоретичних конструкцій і організаційно-методичних аспектів удосконалення облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності.

Новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності у контексті забезпечення економічної безпеки підприємства, своєчасного виконання зобов'язань перед державою, оптимізації витрат на сплату податків.

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 65 сторінках друкованого тексту. Робота містить 15 таблиць, 3 рисунки, 1 додаток. Список використаних джерел з 51 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І
ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АРЕС»

1.1. Теоретичні основи взаємозв'язку бухгалтерського обліку і оподаткування результатів діяльності підприємства

У сучасних умовах функціонування ринкової економіки держава вже не виступає єдиним і головним користувачем інформації, як це було раніше. Нині вона є лише одним із багатьох учасників ринку, поряд з інвесторами, постачальниками, покупцями та іншими зацікавленими сторонами. В умовах ринкових відносин зростає потреба в достовірній та своєчасній інформації щодо діяльності підприємств, яка дозволяє всім учасникам приймати обґрунтовані рішення. Саме бухгалтерський облік виконує роль універсального джерела інформації, здатного задовольнити запити різних категорій користувачів.

Одним із ключових фінансових показників, що широко використовується у процесі управління та аналізу, є прибуток. Це не лише фінансова категорія, а й основна мета будь-якої підприємницької діяльності, показник її ефективності та ознака економічної стабільності суб'єкта господарювання. Прибуток визначає спроможність підприємства до самофінансування, слугує орієнтиром для інвесторів і впливає на розподіл фінансових ресурсів у межах національної економіки. Він також прямо впливає на процеси ціноутворення, рівень виробничих витрат і динаміку розвитку бізнесу.

Крім того, прибуток відіграє важливу роль у формуванні бюджетних доходів держави, оскільки значна його частина перерозподіляється через

податкову систему, забезпечуючи наповнення державної казни та фінансування суспільно важливих програм (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Питома вага податку на прибуток у структурі податкових надходжень країн світу, %

Країна	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.
Австралія	23,1	21,7	18,7	18,5	18,5
Ізраїль	11,4	9,5	8,5	8,6	11,0
Італія	8,8	8,6	7,2	6,6	6,3
Канада	8,0	7,6	5,8	6,2	6,8
Корея	15,1	15,9	14,4	13,9	15,5
Німеччина	6,1	5,2	3,6	4,2	4,6
Норвегія	25,7	28,8	21,5	23,5	25,5
США	9,4	6,8	6,9	10,2	9,5
Україна	21,2	21,1	21,9	24,0	20,9
Франція	6,8	6,7	3,5	5,0	5,7

На відміну від багатьох країн світу, в Україні податок на прибуток є одним з основних джерел податкових надходжень. Це в свою чергу обумовлює підвищену увагу контролюючих органів до процесу формування та сплати цього податку суб'єктами господарювання. Загроза фінансових санкцій, які передбачені за порушення порядку обчислення та сплати податку на прибуток, відсутність законодавчо затверджених методик формування об'єкта оподаткування, вимагають від підприємств пошуку раціональних шляхів організації облікового процесу розрахунків з податку на прибуток [1].

Рационалізація процедур облікового відображення та узагальнення інформації про прибуток неможлива без усвідомлення його економічної сутності. Слід відмітити, що прибуток є доволі складною економічною категорією, що пояснюється багатогранністю сутнісних сторін, які

відображаються нею. В повсякденному житті прибуток асоціюється з виграшем, більш високою вартістю порівняно з понесеними витратами ресурсів, доходом тощо. Однак, прибуток – це не лише різниця між доходами та витратами, прибуток є синтетичним поняттям, яке відображує складні організаційні, виробничі, перерозподільні, психологічні, мотиваційні та інші сторони людської діяльності, які пов’язані зі створенням та розподілом вартості. Складність прибутку пояснює різноманіття визначень цієї категорії, які розкриваються в літературних джерелах (див. рис. 1.1., складено на основі додатка А).

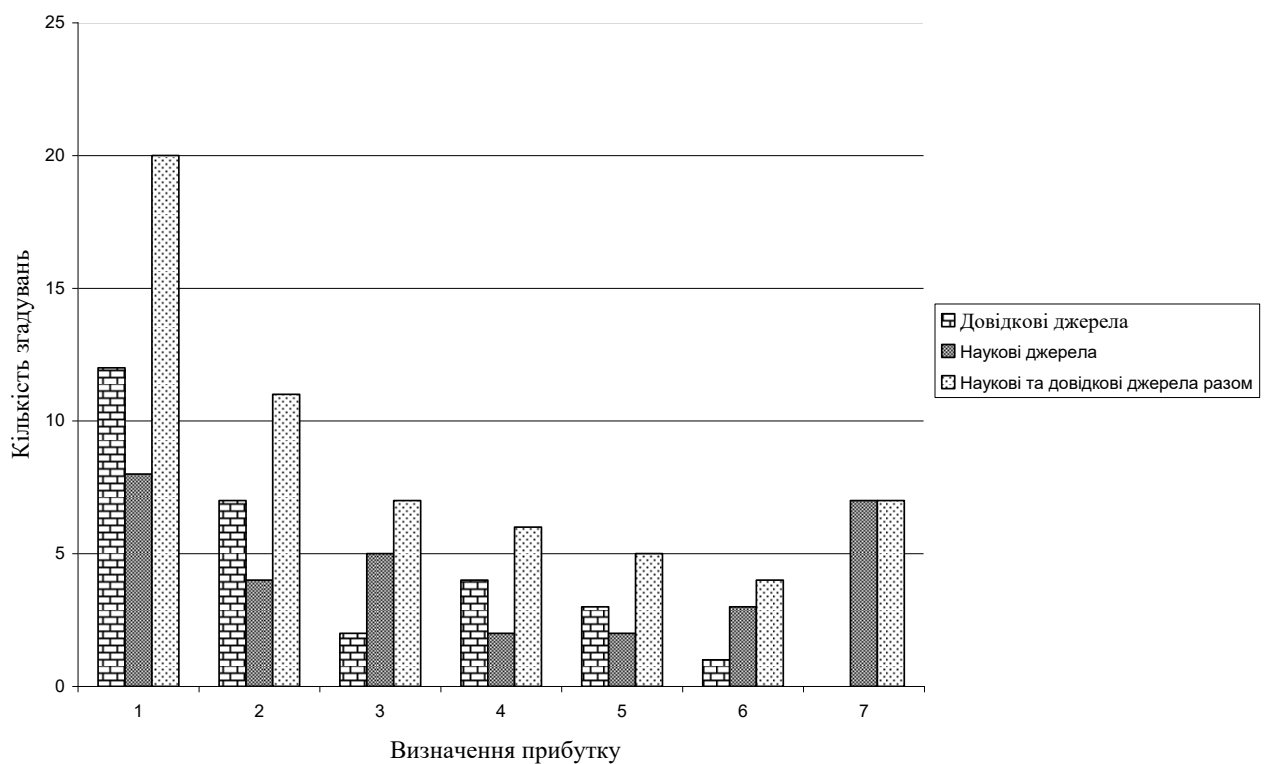

Рис. 1.1. Тлумачення поняття “прибуток” у літературних джерелах:

1. різниця між доходами та витратами, сума перевищення доходів над витратами; 2. форма доданої вартості; 3. результат використання капіталу, факторів виробництва; 4. форма чистого доходу; 5. кінцевий результат господарської діяльності; 6. дохід, грошовий дохід; 7. інші визначення.

У досліджених джерелах здебільшого представлено визначення прибутку, що зосереджуються на його обчисленні або ж ототожнюють його із

суміжними економічними категоріями — такими як додана вартість чи чистий дохід. Водночас у деяких працях прибуток помилково трактують як синонім доходу чи його окремих форм, зокрема проценту або ренти — видів винагороди за використання капіталу або землі. Такий підхід суперечить основним положенням сучасної економічної науки.

Щоб глибше осмислити сутність прибутку як економічної категорії, необхідним є аналіз його еволюції крізь призму історії економічної думки. Саме усвідомлення напрацювань попередників, критична оцінка їхніх підходів, а також осмислення недоліків і переваг дає змогу формувати нові теоретичні уявлення, розробляти наукові гіпотези та формулювати економічні закони.

У процесі становлення економічної науки та розвитку політичної економії підходи до розуміння природи прибутку неодноразово трансформувалися (див. додаток В). Так, представники меркантилізму (XV–XVII ст.) розглядали прибуток як позитивний результат торговельних операцій, що виражався у накопиченні золота, срібла та грошових коштів. Показовим у цьому контексті є визначення прибутку, запропоноване Луки Пачолі - одного з основоположників сучасного бухгалтерського обліку — як різниці між надходженнями та витратами грошових ресурсів.

На зламі XVII–XVIII століть фокус економічної думки змістився у бік виробничої сфери, передусім сільського господарства, як основи національного добробуту. Так, Ф. Кене розглядав землю та працю як фундаментальні чинники створення багатства. Його погляди поділяв і В. Петті [27]. Подібні позиції висловлювали й інші економісти, зокрема П. де Буагільбер і Р. Кантільйон, які вважали, що всі прибутки землевласників (окрім ренти) прямо пов'язані з витратами, а отже, джерелом прибутку є ефективне й ощадливе використання земельних ресурсів [28].

У відомій науковій праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» А. Сміт виклав обґрунтовану позицію щодо природи вартості, яка створюється працею в процесі виробництва. Він зазначив, що

додана працею вартість розподіляється між працівниками (у вигляді заробітної плати) і капіталістом (як прибуток) [29]. На відміну від своїх попередників, А. Сміт проводить межу між прибутком та іншими формами доходу – заробітною платою й рентою, залежно від джерел їх походження відповідно капіталу, праці і землі, які є факторами виробництва. Акцентуючи увагу в своїй праці на тому, що прибуток не є платою за особливу працю підприємця з нагляду і управління за комерційною справою, А. Сміт все ж пов'язує одержання прибутку з ризиком що несе підприємець при використанні капіталу.

Подібну думку висловлював Джон Стюарт Мілль, трактуючи прибуток як компенсацію капіталісту за його утримання від споживання ресурсів, ризик, а також організаційну працю з управління та контролю. На його думку, рівень прибутку має бути достатнім, аби повною мірою винагородити власника капіталу за кожен із цих внесків [30]. Варто відзначити, що класики англійської економічної школи часто розуміли прибуток у значенні, наближеному до сучасного трактування відсотка на капітал.

Карл Маркс, з іншого боку, не акцентував уваги на індивідуальних характеристиках економічних суб'єктів, які могли б впливати на трансформацію економічних систем. У його концепції прибуток розглядався як модифікована форма додаткової вартості, яка повністю присвоюється капіталістом завдяки здатності найманої праці створювати більшу вартість, ніж потрібно для її відтворення [28].

В своїй більшості погляди економістів на природу прибутку можна звести до двох основних підходів. В першому випадку прибуток розглядається, як наслідок так званого “духу підприємництва”, який є проявом індивідуально-своєрідних рис особистості підприємця. В іншому випадку прибуток вважався результатом цілеспрямованих дій підприємця з управління, контролю, організації діяльності. В окремих випадках пояснюючи природу прибутку вчені намагалися створити концепцію, яка поєднує обидва підходи.

Для осмислення економічної сутності прибутку необхідним є аналіз причинно-наслідкових зв'язків, що зумовлюють його виникнення. Зокрема, йдеться про виявлення залежності між прибутком як підсумком господарської діяльності, сукупністю факторів, що сприяють його формуванню, та підприємницькою функцією координації. Прибуток слід розглядати як результат реалізації індивідуальних особистісних якостей підприємця в процесі організації та управління виробничо-господарськими процесами, що спрямовані на досягнення економічної самостійності, суспільного визнання та позитивного економічного ефекту.

У контексті ринкової економіки підприємець виступає активним економічним агентом, здатним мобілізувати ресурси, приймати ризикові рішення та формувати стратегічні напрями розвитку бізнесу. Прибуток, у цьому випадку, є результатом втілення підприємницьких ідей, інтелектуальних і фізичних зусиль у конкретних господарських діях. Для забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання підприємець має володіти відповідними засобами праці, а також інвестувати в основний капітал.

Разом із тим, складність організаційно-управлінських, виробничо-технологічних та інфраструктурних завдань, що виникають у процесі ведення бізнесу, потребує залучення професійних кадрів. Це зумовлює необхідність використання найманої праці з метою реалізації окремих функцій підприємницької діяльності. Відповідно, підприємницька діяльність передбачає координацію особистих зусиль підприємця та чинників виробництва - праці, капіталу, землі - у такій комбінації, яка дозволяє досягти запланованого результату.

Водночас зведення підприємницької функції виключно до координації ресурсів є недостатнім. Сучасне господарське середовище вимагає від підприємця здатності враховувати та адаптуватися до широкого спектра зовнішніх впливів: економічних, правових, політичних, екологічних, соціокультурних тощо. У підсумку, прибуток трансформується у більш

універсальну категорію - фінансовий результат, який виступає синтетичним показником ефективності використання ресурсів підприємства, результативності управлінських рішень та адаптивності до зовнішніх умов функціонування.

«Значною мірою вплив зазначених факторів зумовлюється характером державного регулювання. Саме держава, використовуючи наявні у неї інструменти, формує умови соціального, політичного та економічного розвитку, що безпосередньо впливає на можливості отримання прибутку суб'єктами підприємництва. На думку Дж. С. Міля, основними функціями держави є: здійснення податкової політики; нормотворчість у сфері власності та договірних відносин; створення інституцій, що забезпечують дотримання законів — таких як судові органи та поліція. Аналогічного підходу дотримувався М. Фрідман, доповнюючи перелік державних функцій такими завданнями, як забезпечення ринкової конкуренції, боротьба з монополізацією, функціонування фінансово-кредитної системи, підтримка благодійності, а також соціальний захист незахищених верств населення» [28, с. 545].

«П. Самуельсон і В. Нордгаус трактували роль держави через призму трьох основних категорій: ефективність (підтримка конкуренції, надання суспільних послуг, податкове регулювання), справедливість (досягнення соціальної рівноваги через перерозподіл доходів) і стабільність (контроль за інфляцією, рівнем зайнятості, обсягами виробництва)» [28, с. 546].

«Хоча сама держава не є виробником доданої вартості, вона забезпечує базисні умови для функціонування виробництва, обміну та розподілу ресурсів. Завдяки правовій і економічній стабільності, а також регулюванню попиту, пропозиції й ціноутворення, держава прямо чи опосередковано створює підприємцям можливість для отримання прибутку. Реалізація цих функцій потребує належного фінансового забезпечення, що досягається за рахунок податкових надходжень. Податки нерозривно пов'язані з існуванням державних інституцій та виконанням ними суспільно важливих функцій. П.

Ж. Прудон слушно зауважив, що суть податків тісно пов'язана з природою самої держави. У початкові періоди розвитку фінансової думки податки трактувалися як засіб експропріації приватної власності та обтяжливе навантаження для громадян. Згодом таке розуміння змінилося на уявлення про податок як інструмент забезпечення прав і свобод громадян, що виступає у формі своєрідної плати за отримані від держави послуги — своєрідний прояв суспільного договору та еквівалентного обміну» [28, С. 546].

Таким чином, можна говорити про те, що прибуток є не лише результатом застосування індивідуальних характеристик підприємцем в процесі координації виробничих та невиробничих факторів, а й її кількісним вираженням. Вважаємо, що з кількісного боку прибуток є частиною доходу, яка залишається в розпорядженні підприємця після компенсації послуг факторів виробництва та функцій держави. Визнання ролі держави у формуванні прибутку підприємця дозволяє обґрунтовано стверджувати про наявність економічного підґрунтя для обчислення фінансового результату як об'єкта нарахування податків [29].

Квантифікація прибутку передбачає наявність цілісної системи спостереження, вимірювання, реєстрації, накопичення та узагальнення інформації щодо фактів господарської діяльності. Якщо у початкові періоди розвитку бухгалтерського обліку фінансовий результат розглядався як універсальний показник, що використовувався для задоволення широкого кола інформаційних потреб, то зі зростанням зацікавленості різних груп користувачів виникла необхідність у деталізації цього показника. Це зумовило появу модифікованих індикаторів прибутковості, здатних обслуговувати специфічні запити окремих категорій стейкхолдерів.

Серед ключових чинників, які сприяли трансформації системи бухгалтерського обліку, значну роль відіграла система оподаткування. Із запровадженням прибуткового оподаткування серед професійної спільноти сформувалися дві основні позиції щодо співвідношення бухгалтерського та податкового прибутку: одна частина фахівців ототожнює ці поняття, інша —

наполягає на їх відмінності. Це розходження пояснюється тим, що фінансова звітність і податкова система мають різні цілі, які складно досягнути одночасно за допомогою єдиної облікової моделі.

«Важливим питанням також є узгодження методики формування окремих видів прибутку, розробка алгоритмічних процедур переходу від одного виду до іншого, зокрема це стосується облікового та оподаткованого, бухгалтерського та економічного прибутку» [31, с.203].

Дослідження міжнародного досвіду дозволяє виокремити дві основні моделі взаємодії між системами бухгалтерського обліку та оподаткування: паралельність і єдність.

Перша – англосаксонська модель, яка передбачає розмежування облікової та податкової систем. Її використовують, зокрема, Велика Британія, США, Канада, Ізраїль, ПАР, Польща, Австрія, Норвегія та інші. У межах цієї концепції податкове регулювання не втручається у процедури ведення бухгалтерського обліку. Відтак, фінансовий результат формується на основі облікових стандартів, а податковий прибуток розраховується через коригування показників бухгалтерської звітності. Таким чином, фактично існує два види обліку: фінансовий (для внутрішніх та зовнішніх користувачів) і податковий (згідно з вимогами фіскальних органів) — так званий *tax accounting* [111, с. 29].

Друга – континентальна модель, поширена у Німеччині, Франції, Італії, Іспанії, Швейцарії, Японії, Греції, Португалії тощо. Для неї характерним є домінування податкового законодавства над принципами бухгалтерського обліку. Незважаючи на варіативність ступеня цього впливу в різних країнах, у більшості випадків податкові вимоги визначають правила формування облікових показників. За висновками українських дослідників Єфименко Т.І., Ловінської Л.Г. та Ярошенка Ф.О., податкове регулювання у країнах Європи значною мірою уніфікує принципи побудови фінансової та податкової звітності [112].

1.2. Нормативно-правова база облікового забезпечення і оподаткування результатів діяльності підприємства

Організація облікового забезпечення процесу оподаткування результатів діяльності підприємств в Україні ґрунтується на розгалуженій системі нормативно-правових актів, що визначають порядок визнання, оцінки об'єктів бухгалтерського обліку, розкриття інформації про них у фінансові і податковій звітності. Загальні правові засади визначені як на законодавчому, так і на підзаконному рівнях. Основні документи, що регламентують ведення бухгалтерського обліку прибутку, наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Законодавчо-нормативні акти які регулюють порядок облікового забезпечення результатів діяльності підприємств в Україні

№ п/п	Законодавчо- нормативні акти	Короткий зміст
1	2	3
1	Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [34]	Закладає правову основу для організації та ведення бухгалтерського обліку. Визначає принципи, форми обліку, вимоги до документального оформлення, подвійного запису і структури фінансової звітності.
2	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”[35]	Визначає загальні вимоги до розкриття інформації про об'єкти бухгалтерського обліку у фінансовій звітності

1	2	3
3	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Дохід” [36]	Регламентує порядок формування доходів у бухгалтерському обліку, встановлює класифікацію доходів та умови їх визнання у фінансовій звітності.
4	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” [37]	Визначає методологію формування і обліку витрат, а також вимоги до їх відображення у фінансовій звітності.
5	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 „Податок на прибуток” [38]	Визначає порядок відображення у бухгалтерському обліку доходів, витрат, активів і зобов’язань, що стосуються податку на прибуток. Забезпечує розкриття інформації у звітності відповідно до податкового законодавства.
6	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій [39]	Є технологічним інструментом бухгалтерського обліку та узагальнення обліково-економічної інформації про фінансово-господарську діяльність суб’єкта господарювання
7	Податковий кодекс України [40]	Визначає правові і організаційні засади оподаткування результатів діяльності

Протиріччя між бухгалтерським обліком і податковим законодавством України в частині обчислення фінансових результатів виникають через різні

цілі та підходи до формування результатів. Бухгалтерський облік зосереджений на забезпеченні точного і всеосяжного відображення фінансового стану, результатів діяльності, руху грошових коштів і власного капіталу підприємства для використання як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами. Натомість податкове законодавство має на меті визначення справедливого податкового зобов'язання для наповнення державного бюджету базою якого є результат діяльності.

Основне протиріччя полягає в тому, що фінансовий результат у бухгалтерському обліку обчислюється відповідно до принципів нарахування та відповідності доходів і витрат, тоді як податкове законодавство передбачає коригування цього результату через податкові різниці. Вони поділяються на тимчасові (які зникають з часом) та постійні (які зберігаються вічно), що може значно вплинути на розмір об'єкта оподаткування (див. табл 1.2).

Таблиця 1.2

Методика обчислення результатів діяльності для різних цілей

Бухгалтерський облік	Оподаткування
Фінансовий результат = Доходи - Витрати	Прибуток до оподаткування = Фінансовий результат до оподаткування Або Прибуток до оподаткування = Фінансовий результат до оподаткування $\pm$ різниці

Згідно з Податковим кодексом України, базою для обчислення податку на прибуток є прибуток до оподаткування, розрахований на основі фінансової звітності, але скоригований на податкові різниці, визначені у розділі III ПКУ. “Якщо за звітний рік дохід платника податку на прибуток не перевищує 40 млн грн, то він починаючи з цього звітного року може задекларувати у

декларації з податку на прибуток за цей звітний рік про прийняте рішення щодо незастосування податкових різниць” [40].

Згідно з Податковим кодексом України, для розрахунку податку на прибуток базою служить прибуток до оподаткування, який визначається на основі бухгалтерського обліку, але з коригуваннями на податкові різниці. Вони можуть бути:

1. Тимчасові різниці - це різниці між бухгалтерським і податковим обліком, які з часом «виправляються». Наприклад, різниця у нарахуванні амортизації основних засобів: у бухгалтерії можуть використовуватися інші методи амортизації, ніж у податковому обліку, що призводить до тимчасових різниць у розмірі амортизаційних відрахувань.

2. Постійні різниці - це різниці, які не зникатимуть у майбутньому. Вони виникають через відмінності у визначенні доходів та витрат для цілей податкового та бухгалтерського обліку, які ніколи не будуть врівноважені. Прикладом є витрати, які не визнаються податковим законодавством, але відображаються в бухгалтерії, наприклад, штрафи та пені.

Загалом, коригування застосовуються для правильної визначення податкового зобов'язання підприємства, оскільки обчислення податку на прибуток базується не тільки на фінансовому результаті, а й на результатах, отриманих після врахування податкових різниць.

1.3. Аналіз фінансового стану ТОВ «Арес»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Арес» знаходиться у Центральному районі м. Миколаєва. ТОВ «Арес» з моменту його державної реєстрації є юридичною особою.

Оцінювання фінансового стану підприємства є ключовим етапом у процесі розроблення планів та прогнозів його фінансового відновлення.

Інвестори й кредитори проводять такий аналіз для зниження ризиків, пов'язаних із наданням позик або вкладенням капіталу, а також для визначення диференційованих умов кредитування.

Фінансовий стан підприємства відображає ступінь його забезпеченості грошовими ресурсами, достатніми для ефективного ведення господарської діяльності та своєчасного виконання зобов'язань перед контрагентами.

Основна мета фінансового аналізу полягає у виявленні можливостей для підвищення прибутковості, рентабельності та фінансової стійкості компанії.

Комплексне дослідження фінансового стану включає обчислення показників за такими напрямками:

- оцінка змін і структури елементів бухгалтерського балансу;
- вивчення платоспроможності та ліквідності;
- аналіз фінансової стабільності;
- оцінка рівня ділової активності;
- аналіз рентабельності діяльності.

Аналізувати зміни у фінансовому становищі підприємства можна на основі порівняльного аналітичного балансу (див. табл. 1.3), який формується шляхом доповнення початкового балансу даними про структуру, зміни та структурну динаміку активів і джерел фінансування за певний період.

За розрахунками даної таблиці можна зробити висновок: валюта балансу збільшилася, це свідчить, як правило, про зростання виробничих можливостей підприємства і заслуговує позитивної оцінки. Збільшилися оборотні кошти, а також необоротні активи, це свідчить про те що, на підприємстві спостерігається тенденція збільшення оборотності всього майна підприємства.

Порівнявши структуру балансу досліджуваного підприємства з теоретично оптимальною можна зробити висновок, що структура балансу підприємства не є оптимальною.

Таблиця 1.3

Порівняльний аналітичний баланс ТОВ “Арес” за 2024 рік, тис. грн.

Показники	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни		Оптимальна структура балансу,%
	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі	
Актив							
I. Необоротні активи	8796,4	10118,3	70,5	68,7	3121,9	-1,8	I < 56
II. Оборотні активи	3675,7	4614,0	29,5	31,3	938,3	-1,8	II+ III > 44
III. Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	
Баланс	12472,1	14732,3	100,0	100,0	2260,2	0,0	
Пасив							
I. Власний капітал	8156,2	9032,9	65,4	61,3	876,7	-4,1	I+II+V≥60
II. Забезпечення майбутніх витрат	479,0	420,8	3,8	2,9	-58,2	-0,9	
III. Довгострокові зобов'язання	857,4	857,4	6,9	5,8	0,0	-1,1	III +IV ≤ 40
IV. Поточні зобов'язання	2979,5	4421,2	23,9	30,0	1441,7	6,1	
V. Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	
Баланс	12472,1	14732,3	100,0	100,0	2260,2	0,0	

Аналіз ліквідності підприємства проводиться за такими напрямками: аналіз ліквідності балансу; розрахунок коефіцієнтів ліквідності.

Усі активи підприємства залежно від ступеня їх ліквідності поділяють на чотири групи, а зобов'язання залежно від ступеня зростання строків їх погашення групуються так (див. табл. 1.4).

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються такі співвідношення: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$.

Отже, для даного підприємства дана нерівність має вигляд: $A1 < П1$; $A2 < П2$; $A3 > П3$; $A4 > П4$. Тобто баланс підприємства не є абсолютно ліквідним. Існує ймовірність, що у випадку потреби погашення зобов'язань підприємство не зможе зробити це за рахунок наявних грошових коштів та їх еквівалентів.

Таблиця 1.4

Активи підприємства залежно від ступеня їх ліквідності за 2023-2024 роки

Групи активів	Од. виміру	2023 р.	2024 р.	Відхилення
Найбільш ліквідні активи (A1)	тис. грн.	871,4	361,4	-510
Активи, що швидко реалізуються (A2)	тис. грн.	682,0	595,6	-86,4
Активи, що повільно реалізуються (A3)	тис. грн.	2122,3	3181,4	1059,1
Активи, що важко реалізуються (A4)	тис. грн.	8796,4	10118,3	1321,9
Групи пасивів				
Найбільш строкові зобов'язання (П1)	тис. грн.	1195,1	1446,5	-251,4
Короткострокові зобов'язання (П2)	тис. грн.	4653,6	6288,5	1634,9
Довгострокові зобов'язання (П3)	тис. грн.	857,4	857,4	0
Постійні пасиви (П4)	тис. грн.	8635,2	9453,7	818,5

У вітчизняній практиці фінансового аналізу ліквідність звичайно характеризується трьома показниками: коефіцієнтом загальної ліквідності, уточненим (проміжним) коефіцієнтом ліквідності та коефіцієнтом абсолютної ліквідності (див. табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Показники ліквідності (платоспроможності) ТОВ “Арес” за 2024р.,
тис. грн.

Показники	Напрямок позитивних змін, рекомендоване значення	На початок року	На кінець року	Відхилення
Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття) ($K_{л.п}$)	Збільшення; критичне значення $K_{л.п} = 1$. При $K_{л.п} < 1$ підприємство має неліквідний баланс. Якщо $K_{л.п} = 1-1,5$, то своєчасно ліквідує свої борги	1,23	1,04	-0,19
Коефіцієнт ліквідності швидкої ($K_{л.ш}$)	Збільшення; $K_{л.ш} \geq 1$; у міжнародній практиці $K_{л.ш} =$ $=0,7-0,8$	0,86	0,77	-0,09
Коефіцієнт ліквідності абсолютної ($K_{л.а}$)	Збільшення; $K_{л.а} = 0,25-0,35$	0,29	0,08	-0,21
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості ($K_{д/к}$)	$K_{д/к} = 1$	0,35	0,34	-0,01
Коефіцієнт автономії	Збільшення	0,65	0,61	-0,04
Коефіцієнт фінансування	Зменшення	0,53	0,63	0,10
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Збільшення	0,19	0,04	-0,15
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	0,08	0,02	-0,06

Переважає кількість показників ліквідності спостерігають негативну тенденцію у вигляді зменшення даних на кінець року порівняно з початком року, вони знижуються і не відповідають рекомендованому значенню. Причиною цього являються більш високі темпи росту поточних зобов'язань порівняно з оборотними активами. Для покращення даних показників необхідно збільшити прибуток підприємства внаслідок збільшення обсягів реалізації та зменшення витрат на виробництво та реалізацію продукції. А вже за рахунок прибутку збільшувати оборотні активи підприємства.

Ділова активність підприємства характеризується абсолютними і відносними результативними показниками використання ресурсів (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Показники ділової активності ТОВ “Арес”, за 2024 р., тис. грн.

Показник	Напрямок позитивних змін, рекомендоване значення	На початок року	На кінець року	Відхилення
Оборотність активів (К _{о.а}) (обороти)	Збільшення	4,02	3,30	-0,72
Фондовіддача (Ф _{в.ф})	Збільшення	5,76	5,07	-0,69
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (К _{о.к}) (обороти)	Збільшення	13,63	10,47	-3,16
Період одного обороту обігових коштів П _{о.к} (днів)	Зменшення	26,41	34,38	7,97
Коефіцієнт оборотності запасів К _{о.з} (обороти)	Збільшення	38,85	34,12	-4,73
Період одного обороту запасів П _з (днів)	Зменшення, якщо це не перешкоджає процесу виробництва	9,27	10,55	1,28
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості К _{д.з} (обороти)	Збільшення	186,03	79,63	-106,40
Період погашення дебіторської заборгованості (днів) П _{д.з}	Зменшення, особливо в умовах інфляції.	1,94	4,52	2,58
Період сплати кредиторської заборгованості (днів) П _{к.з}	Зменшення	0,06	0,10	-0,04

Проаналізувавши показники ділової активності виявлено негативну тенденцію у вигляді зменшення даних на кінець року порівняно з початком року, причиною цього є зменшення ефективності використання активів

підприємства, внаслідок зменшення доходу від реалізації продукції та збільшення активів підприємства. Для покращення даних показників необхідним є збільшення обсягів реалізації шляхом пошуку нових ринків збуту.

Показники рентабельності є ключовими параметрами, що характеризують умови формування прибутку та доходів підприємства. Саме тому вони обов'язково включаються до системи порівняльного аналізу та оцінювання фінансового стану компанії. У процесі дослідження виробничої діяльності рентабельність виступає також важливим інструментом у сфері інвестиційного планування та формування цінової політики (див. табл. 1.7).

Аналіз даних таблиці свідчить про те, що рівень рентабельності підприємства не відповідає рекомендованим межах. Це зумовлено зменшенням обсягів реалізації продукції та зростанням витрат, зокрема операційних, збутових і фінансових. Крім того, на прибутковість негативно вплинула низька ціна реалізованої продукції.

Узагальнюючи результати аналізу, варто зазначити, що показники ліквідності демонструють спадну динаміку: на кінець року вони зменшилися порівняно з початком, що свідчить про погіршення фінансової стабільності. Основною причиною цього є те, що темпи зростання поточних зобов'язань перевищують приріст оборотних активів. Для покращення ситуації доцільно зосередитися на збільшенні прибутку через нарощування обсягів реалізації та оптимізацію витрат виробництва й збуту. Отриманий прибуток можна використати для нарощення оборотних активів.

Аналіз даних таблиці свідчить про те, що рівень рентабельності підприємства не відповідає рекомендованим межах. Це зумовлено зменшенням обсягів реалізації продукції та зростанням витрат, зокрема операційних, збутових і фінансових. Крім того, на прибутковість негативно вплинула низька ціна реалізованої продукції.

Таблиця 1.7

Показники рентабельності ТОВ “Арес” за 2024 р., тис. грн.

Показник	Рекомендоване значення	На початок року	На кінець року	Відхилення
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності $P_{з.д}$	Збільшення	0,09	0,05	-0,04
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком P_a	Збільшення	0,09	0,05	-0,04
Рентабельність власного капіталу $P_{в.к}$	Збільшення	0,14	0,08	-0,06
Рентабельність виробничих фондів $P_{в.ф}$	Збільшення	0,12	0,07	0,05
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалі- зації $P_{р.п}$	Збільшення	0,14	0,15	0,01
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності $P_{р.оп}$	Збільшення	0,04	0,02	-0,02
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком $P_{р.ч.п}$	Збільшення	0,02	0,02	0
Коефіцієнт реінвестування K_p	Збільшення	6,8	3,8	-3,00
Коефіцієнт стійкості економічного зростання $K_{с.е.з}$	Збільшення	0,54	0,57	0,03

Аналіз даних таблиці свідчить про те, що рівень рентабельності підприємства не відповідає рекомендованим межам. Це зумовлено зменшенням обсягів реалізації продукції та зростанням витрат, зокрема операційних, збутових і фінансових. Крім того, на прибутковість негативно вплинула низька ціна реалізованої продукції.

Узагальнюючи результати аналізу, варто зазначити, що показники ліквідності демонструють спадну динаміку: на кінець року вони зменшились порівняно з початком, що свідчить про погіршення фінансової стабільності. Основною причиною цього є те, що темпи зростання поточних зобов'язань перевищують приріст оборотних активів. Для покращення ситуації доцільно зосередитися на збільшенні прибутку через нарощування обсягів реалізації та оптимізацію витрат виробництва й збуту. Отриманий прибуток можна використати для нарощення оборотних активів.

Щодо ділової активності, аналітичні розрахунки дозволяють зробити такі висновки: кожна вкладена гривня в активи приносить 3,30 грн доходу, а в основні засоби 5,07 грн. Оборót одного гривневого еквівалента обігових коштів формує 13,63 грн доходу, а кожна гривня товарно-матеріальних запасів пов'язана із 38,85 грн собівартості реалізованої продукції. На кожен гривню дебіторської заборгованості підприємство отримує 79,63 грн доходу, а на одну гривню власного капіталу 5,11 грн доходу. Крім того, цикл повного відтворення оборотних коштів становить 26,41 дня, тоді як період інкасації дебіторської заборгованості 4,52 дня.

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що прибуток є основним економічним показником, який відображає ефективність діяльності підприємства і має важливе значення як для внутрішнього управління, так і для податкового регулювання. Взаємозв'язок бухгалтерського та податкового обліку є складним, оскільки податковий прибуток часто розрізняється від бухгалтерського, що потребує вдосконалення механізмів взаємодії цих систем. Окрім того, важливу роль у

формуванні прибутку відіграє державна політика, що через податкові ставки і законодавчі ініціативи впливає на фінансові результати підприємств.

Для підвищення ефективності обліку та оподаткування підприємствам рекомендується приділяти більше уваги міжнародним стандартам і практикам, що сприятиме не тільки зниженню податкових ризиків, а й забезпечить їх конкурентоспроможність на глобальних ринках.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Арес» за 2024 рік показав низку негативних тенденцій, які потребують термінових заходів для покращення фінансової ситуації підприємства. Спостерігається зниження показників ліквідності, що вказує на можливі труднощі в погашенні поточних зобов'язань. Темпи зростання зобов'язань значно перевищують приріст оборотних активів, що збільшує фінансові ризики. Показники рентабельності, зокрема рентабельність активів і капіталу, також демонструють спад, що є наслідком зменшення обсягів продажу продукції та зростання витрат.

З метою покращення фінансової ситуації підприємству слід зосередити увагу на збільшенні обсягів реалізації, пошуку нових ринків збуту та оптимізації витратних статей. Крім того, необхідно підвищити ефективність використання активів, зокрема обігових коштів, що дозволить збільшити ліквідність і зменшити залежність від зовнішніх фінансувань. Рішення про нарощування прибутку шляхом оптимізації виробничих і збутових процесів повинно стати основою для подальшого поліпшення фінансових результатів компанії.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ В ТОВ “АРЕС”

2.1. Організація і методика облікового забезпечення оподаткування результатів діяльності на підприємстві

У сучасних умовах господарювання система облікового забезпечення оподаткування прибутку підприємства відіграє ключову роль в управлінні фінансовими результатами діяльності та виконанні зобов'язань перед державою. Від правильності організації обліку податку на прибуток залежить як достовірність фінансової звітності, так і обґрунтованість податкових розрахунків. Водночас постійна зміна податкового законодавства, різниця між бухгалтерськими та податковими підходами до формування фінансового результату створюють значні складнощі в практичній реалізації облікових процедур.

Облікова політика ТОВ “Арес” затверджена наказом №76 від 25 грудня 2021 року. Цей документ визначає сукупність принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку, що забезпечують достовірне відображення інформації про фінансовий стан, активи, зобов'язання та результати господарської діяльності підприємства. Основна мета облікової політики — надання надійних даних для складання фінансової звітності, яка використовується керівництвом для прийняття ефективних управлінських рішень.

При формуванні облікової політики здійснюється вибір серед допустимих альтернативних методів обліку, передбачених Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО). При цьому обов'язково

враховується вплив обраних методів на обсяг доходів і витрат, фінансовий результат діяльності, а також на податкову базу з прибутку.

Нижче наведено елементи облікової політики для як фінансової звітності, так і оподаткування (див. табл 2.1).

Таблиця 2.1

Облікова політика підприємства щодо доходів і витрат, результатів діяльності для цілей оподаткування в ТОВ «Арес»

Елементи	Розкриття у обліковій політиці
Доходи	Оцінка і визнання здійснюється відповідно до ПСБО 15 «Доходи»
Витрати	Оцінка і визнання здійснюється відповідно до ПСБО 16 «Витрати»
Облік доходів і витрат для цілей оподаткування	Об'єкт оподаткування визначається шляхом коригування фінансового результату на суму різниць, які визначені Податковим кодексом України

Завдяки грамотному вибору елементів облікової політики, підприємство має можливість цілеспрямовано впливати на рівень витрат, фінансовий результат, формування резервів та оптимізацію податкового навантаження. Від рівня обґрунтованості та адаптованості обраної політики до реальних умов діяльності безпосередньо залежить фінансовий стан підприємства та його конкурентні перспективи.

Разом із тим, чинний наказ про облікову політику ТОВ «Арес» має кілька недоліків:

- положення наказу про облікову політику містять імперативні (загальнообов'язкові) норми, які відображувати недоцільно. Це стосується доходів, витрат, обчислення об'єкта оподаткування податком на прибуток;

- документ не розкриває можливостей вибору методів обліку доходів і витрат для цілей фінансової звітності, строків і методів необоротних активів;

- недостатню увагу приділено методичним аспектам формування показників податкової звітності у частині результатів діяльності. Зважаючи на варіантність відображення операцій для цілей оподаткування, такі норми необхідно відображувати більш деталізовано

З урахуванням вищевикладеного, доцільним є розроблення окремої облікової політики для цілей оподаткування, що враховуватиме реальні можливості оптимізації податкових зобов'язань у межах чинного законодавства, розглянути можливість впровадження методів податкового планування на підприємстві.

Організація обліку податку на прибуток передбачає сукупність дій, процедур та регламентів, що забезпечують точність, своєчасність і повноту інформації про зобов'язання підприємства перед державою.

Серед основних проблем, що ускладнюють організацію обліку податку на прибуток, можна виділити:

- часті зміни податкового законодавства;

- суперечності між нормами П(С)БО та ПКУ;

- складність в ідентифікації постійних і тимчасових різниць;

- недосконалість програмного забезпечення на підприємствах.

Для підвищення ефективності облікового забезпечення важливо:

- розробити внутрішні регламенти щодо коригувань фінансового результату;

- впровадити електронний документообіг;

- проводити регулярне навчання бухгалтерського персоналу;

- інтегрувати аналітику податкових різниць у щомісячну управлінську звітність.

Для узагальнення інформації про доходи, отримані від операційної та фінансової діяльності підприємства, у робочому плані рахунків

використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». Протягом звітного періоду за кредитом рахунків цього класу відображається сума валового доходу разом із непрямыми податками, зборами та іншими обов'язковими платежами, включеними у вартість реалізації. За дебетом відображається щомісячне нарахування зазначених податків і зборів, а також перенесення чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати».

На підприємстві ТОВ «Арес» для обліку операційних доходів використовуються рахунки 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інший операційний дохід», а для обліку фінансових доходів – рахунок 73 «Інші фінансові доходи» [39]. Аналітичний облік реалізаційного доходу ведеться за видами або групами товарів. Основою для такого обліку є первинні документи, зокрема розрахунки та довідки бухгалтерії.

У межах національних стандартів бухгалтерського обліку забезпечується формування інформації про доходи з поділом за видами діяльності підприємства. Методологічні засади формування інформації про витрати та порядок її розкриття у звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [37].

ТОВ «Арес» веде облік таких витрат, як собівартість реалізації, адміністративні витрати, витрати на збут і інші операційні витрати.

Собівартість реалізованих товарів фіксується на рахунку 90 «Собівартість реалізації», який узагальнює інформацію про вартість реалізованої продукції. Підприємство здійснює облік витрат, пов'язаних із кінцевим результатом своєї господарської діяльності - продажем товарів [37].

Адміністративні витрати обліковуються на рахунку 92 і охоплюють загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням підприємством. До них належать витрати на оплату праці управлінського персоналу, витрати на службові відрядження, утримання основних засобів, оплату комунальних послуг, охорону, юридичні, аудиторські послуги тощо [37]. Аналітичний облік ведеться за статтями витрат.

Витрати на збут відображаються на рахунку 93, що охоплює витрати, пов'язані з реалізацією товарів: пакувальні матеріали, транспортування, маркетинг, реклама, комісійна винагорода працівникам збуту, утримання і амортизація активів, задіяних у збуті [37].

Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» призначений для обліку специфічних витрат, таких як: собівартість проданої іноземної валюти; списання безнадійної дебіторської заборгованості; курсові різниці за операційною діяльністю; втрати від знецінення запасів, нестачі, псування цінностей; витрати на соціальну підтримку; інші аналогічні витрати [39].

Процес формування фінансових результатів діяльності на прикладі базового підприємства ТОВ «Арес». Основні операції розрахунку кінцевого фінансового результату підприємства наведені в табл. 2.2.

Інструкція про застосування рахунків бухгалтерського обліку допускає списання доходів і витрат підприємств на рахунок 79 «Фінансові результати» один раз в кінці року або щомісячно підсумком доходів і витрат за звітний період.

Для визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємство застосовує позасистемний спосіб накопичення інформації про різниці. Попри певні переваги таких способів формування інформації, а саме, достатню аналітичність даних та простоту ведення обліку, однак, при великій кількості господарських операцій існує значна ймовірність допущення помилки, як наслідок відсутності хронологічного запису при відображенні господарських фактів для цілей оподаткування, неузгодженості отриманої інформації з показниками фінансового обліку. При цьому, одночасне відображення одних і тих же господарських фактів в облікових та податкових регістрах призводить до дублювання процедур, отримання зайвої економічної інформації.

Таблиця 2.2

Господарські операції щодо обліку доходів, витрат, фінансових результатів за березень 2025 р.

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		
		Кореспонденція рахунків		Сума, тис.грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Списання доходів від здійснення господарської діяльності підприємства				
1	Віднесено дохід від реалізації товарів на фінансовий результат	702	791	5081,9
2	Віднесено інші операційні доходи на фінансовий результат	71	791	8,2
3	Віднесено інші звичайні доходи на фінансовий результат	74	791	0,2
Списання витрат від здійснення господарської діяльності підприємства (при використанні 9 класу рахунків)				
4	Адміністративні витрати віднесено на фінансовий результат	791	92	3866,6
5	Витрати на збут віднесено на фінансовий результат	791	93	163,3
6	Інші витрати операційної діяльності віднесено на фінансовий результат	791	94	61700
7	Фінансові витрати віднесено на фінансовий результат	791	95	1,5
8	Інші витрати звичайної діяльності віднесено на фінансовий результат	791	97	524,6

1	2	3	4	5
9	Нараховано податок на прибуток	98	641	58,6
10	Списано податок на прибуток на фінансовий результат	791	98	58,6
Закриття рахунку 79 «Фінансові результати»				
11	Відображено списання суми чистого прибутку звітного періоду	79	44	413,7

Схема документообороту з фінансових результатів в ТОВ «Арес»
представлена на рис. 2.1.

Рис. 2.1 Схема документообороту з фінансових результатів в ТОВ «Арес»

Зважаючи на особливості організації і методики облікового забезпечення і оподаткування результатів діяльності можна зробити такі висновки.

Облікова політика підприємства виступає одним із ключових механізмів, що забезпечує баланс між державним регулюванням і самостійністю суб'єкта господарювання у сфері організації та ведення бухгалтерського обліку. На прикладі досліджуваного підприємства встановлено, що питання формування облікової політики залишаються поза належною увагою. Це проявляється у формальному підході до складання розпорядчого документа, який регламентує облікову політику, без урахування особливостей діяльності підприємства та змін у законодавстві.

Бухгалтерський облік є гнучкою та постійно еволюціонуючою системою, метою якої є формування достовірної та релевантної інформації для прийняття управлінських рішень. У процесі аналізу функціонування облікової системи підприємства виявлено низку проблемних моментів, які потребують усунення. Зокрема, застосовується застаріле програмне забезпечення, що не відповідає сучасним вимогам автоматизації обліку. Крім того, спостерігається дублювання даних у різних облікових регістрах, що призводить до нераціонального використання ресурсів та можливих помилок при відображенні інформації про доходи, витрати та податкові різниці.

2.2. Організація і методика податкового планування на підприємстві

Взаємозв'язок бухгалтерського обліку і оподаткування лежить не лише у площині інформаційного забезпечення державних органів даними про податкові елементи, а й можливості пошуку оптимальних шляхів взаємодії як частини стратегії управління витратами.

Проблематика податкового планування залишається актуальною в контексті підвищення ефективності управління фінансами підприємств. Грабчук І.Л. і Лайчук С.М. [42] зазначають, що податкове планування є важливою складовою фінансової стратегії, адже воно забезпечує оптимальне співвідношення між податковими зобов'язаннями та економічними інтересами суб'єктів господарювання.

Серед ключових концептуальних підходів до податкового планування можна виокремити погляди Загороднього А.Г. та Оліховського В.Я. [43], які наголошують на необхідності системного підходу до організації податкових процесів у межах загального менеджменту підприємства. У цьому ж контексті Лисенко А.М. [44] аналізує фактори, що впливають на якість податкового планування, звертаючи увагу на динамічність податкового законодавства та необхідність оперативного реагування на його зміни.

Вагомий внесок у розвиток методології податкового планування здійснили Лагодієнко Н.В., Бондаренко Г.Ю. та Тарасенко В.П. [45], які пропонують використання інтегрованих методів та інструментів для його реалізації в управлінні підприємством. Питання практичного втілення стратегій податкового планування також досліджували Загородній А.Г. і Єлісєєв А.В. [46], акцентуючи увагу на особливостях господарювання в умовах змін податкової політики.

Особливу увагу привертає обґрунтування принципів податкового планування у праці Загороднього А.Г. та Федішин Н.І. [47], де наголошується на необхідності балансу між інтересами держави та бізнесу. У свою чергу, дослідження Лагодієнко Н.В., Костенко Т.А. та Рудиченко М.В. [48] присвячено питанням оптимізації податкового планування в умовах української економіки, зокрема у сфері зниження податкових ризиків та легального зменшення податкового навантаження.

Таким чином, сучасні дослідження зосереджені на розвитку інструментарію податкового планування, удосконаленні його організаційних механізмів та взаємозв'язку з економічною стратегією підприємства.

Як зазначає Шевчук С.В. «податкове планування необхідно розглядати за формою і змістом як один з багатогранних проявів функції управління – планування» [49].

Основною метою податкового планування є забезпечення ефективного управління податковими зобов'язаннями підприємства шляхом їх законного оптимізування. Це дозволяє не лише мінімізувати податкове навантаження, а й підвищити фінансову стійкість та конкурентоспроможність підприємства у довгостроковій перспективі.

Податкове планування спрямоване на узгодження фіскальних інтересів держави та економічних інтересів суб'єкта господарювання. Його реалізація дає змогу підприємству уникати надлишкових податкових витрат, виявляти потенційні ризики, пов'язані з оподаткуванням, та своєчасно реагувати на зміни у законодавстві.

Крім того, важливим завданням податкового планування є створення прозорої та прогнозованої системи розрахунків з бюджетом, що сприяє зниженню ймовірності конфліктів із контролюючими органами та зменшенню фінансових втрат унаслідок санкцій чи донарахувань.

Таким чином, податкове планування є інструментом не лише податкової економії, а й стратегічного управління, що забезпечує стабільність та розвиток підприємства в умовах мінливої економічної кон'юнктури.

Завдання податкового планування є:

- законне зменшення податкових платежів підприємства;
- визначення найбільш вигідної форми оподаткування з урахуванням специфіки діяльності;
- застосування передбачених законом механізмів зниження податкових витрат;
- оцінка майбутніх податкових платежів у коротко- і довгостроковій перспективі;
- виявлення, аналіз і мінімізація ризиків, пов'язаних із змінами у законодавстві чи податкових перевірках;

- узгодження внутрішньої фінансової стратегії з чинними вимогами податкового законодавства;
- забезпечення своєчасної та правильної сплати податків.

Процес податкового планування складається з кількох послідовних етапів, кожен з яких виконує свою функцію для досягнення встановлених завдань.

1. Аналіз податкового середовища. Перший етап передбачає вивчення діючих податкових нормативів, законів та нормативно-правових актів, які впливають на діяльність підприємства. Важливо оцінити податкові ставки, пільги, обмеження та можливі зміни в законодавстві, що можуть вплинути на податкове навантаження.

2. Оцінка податкової ситуації підприємства. На цьому етапі здійснюється детальний аналіз поточного стану сплати податків підприємством, включаючи оцінку податкових зобов'язань, наявних пільг, податкових ризиків і заборгованостей. Визначаються основні джерела податкових платежів та можливі шляхи їх оптимізації.

3. Визначення цілей податкового планування. Після аналізу визначаються конкретні цілі, яких потрібно досягти за допомогою податкового планування. Це може бути зниження податкового навантаження, уникнення штрафів, підвищення фінансової стійкості або забезпечення відповідності вимогам податкового законодавства.

4. Розробка податкових стратегій і методів. Цей етап включає формування конкретних заходів і стратегій, спрямованих на досягнення поставлених цілей. Можливі варіанти - використання податкових пільг, зміна структури господарських операцій, вибір оптимальної системи оподаткування або застосування податкового кредиту.

5. Впровадження податкового плану. Після розробки стратегії вона реалізується в практичній діяльності підприємства. Це може включати укладення договорів, зміну внутрішніх процесів, коригування облікової політики тощо.

6. Моніторинг і коригування. Постійний контроль за результатами податкового планування дозволяє вчасно виявляти відхилення від запланованих показників, враховувати зміни законодавства та коригувати стратегії для підтримання ефективності податкового управління.

Таким чином, податкове планування - це комплексний і динамічний процес, що вимагає системного підходу і ретельного аналізу на кожному етапі для мінімізації податкових витрат і підвищення фінансової стабільності підприємства.

У результаті дослідження системи облікового забезпечення оподаткування прибутку на прикладі ТОВ «Арес» встановлено, що ефективна організація бухгалтерського обліку доходів, витрат та податкових різниць є критично важливою умовою формування достовірної фінансової звітності та правильного визначення об'єкта оподаткування. Облікова політика підприємства, хоч і формально затверджена, не повною мірою відповідає сучасним вимогам - відсутність деталізації щодо вибору методів обліку, неактуальні положення та ігнорування податкового планування знижують її прикладну цінність.

Виявлено проблеми, пов'язані з використанням застарілого програмного забезпечення, дублюванням облікової інформації та ризиком помилок при ідентифікації податкових різниць. Це свідчить про потребу оновлення облікової політики з урахуванням реалій діяльності підприємства та чинного законодавства, впровадження внутрішніх регламентів з податкового обліку, а також автоматизації процесів на основі сучасних програмних рішень.

Для підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності доцільним є формування окремої облікової політики для цілей оподаткування, яка б охоплювала методику коригування фінансового результату, ідентифікацію податкових різниць, а також дозволяла оптимізувати податкове навантаження в межах правового поля.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І МЕТОДИКИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ В ТОВ «АРЕС»

3.1. Облікова політика підприємства щодо результатів

Облікова політика щодо відображення даних про оподатковуваний прибуток і податок на прибуток виконує роль ключового елементу, який забезпечує взаємозв'язок між податковою системою та системою бухгалтерського обліку. Її правильне формування спрямоване на задоволення інформаційних потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів фінансової звітності. Структурно облікова політика має дворівневу побудову, що подана у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Рівні регулювання облікової політики в контексті формування інформації про оподатковуваний прибуток

Рівень регулювання облікової політики	Мета регулювання облікової політики
Державний рівень	Встановлення принципів та методів визнання і оцінки доходів та витрат з метою визначення величини оподаткованого прибутку, відображення інформації про них у податковій звітності.
Господарський рівень	Висвітлення методів та процедур формування інформації про оподатковуваний прибуток, які обираються господарюючим суб'єктом, з метою відображення інформації у податковій звітності.

Одним із ключових призначень облікової політики підприємства у сфері визначення податкового прибутку є забезпечення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо принципів, підходів та процедур, які використовуються підприємством для складання фінансової та податкової звітності.

Вибір конкретних методів та механізмів облікового відображення оподаткованого прибутку є частиною загальної стратегії власника підприємства, який визначає облікову політику відповідно до своїх економічних інтересів. У цьому контексті при формуванні облікової політики постають певні завдання, що окреслюють її функціональне спрямування (див. табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Завдання облікової політики для цілей формування інформації про оподаткування результатів діяльності [50]

Завдання формування облікової політики для цілей оподаткування	Характеристика змісту облікової політики щодо формування інформації про оподатковуваний прибуток
Інформування внутрішніх та зовнішніх користувачів	Висвітлення методів та процедур формування об'єкта оподаткування податком на прибуток для достовірного і своєчасного надання інформації користувачам.
Інтеграція методів та процедур формування фінансової та податкової звітності	Обрання єдиних методів та процедур формування інформації з метою мінімізації податкових різниць.
Податкове планування	Обрання методів та процедур формування інформації про оподатковуваний прибуток, які дозволяють зменшити, або збільшити витрати підприємства зі сплати податків.

Моделювання облікової політики передбачає відбір таких облікових прийомів і процедур, які дозволяють досягти одного або кількох поставлених завдань, за умови відсутності суперечностей між ними. Найбільш складною в реалізації є облікова політика, що орієнтована на досягнення трьох завдань одночасно, адже це знижує рівень передбачуваності її ефективного втілення. Наприклад, прагнення мінімізувати податкові витрати шляхом індексації основних засобів може вступати в конфлікт з вимогами узгодженості процедур формування податкової та фінансової звітності.

Чітке визначення понятійного апарату є важливою передумовою для формування концептуальних засад відображення об'єктів та елементів облікової політики підприємства. Це, своєю чергою, забезпечує дотримання встановлених вимог щодо її побудови та сприяє ефективному виконанню поставлених цілей.

У цьому контексті при розробці облікової політики доцільно дотримуватись таких принципів [48]:

- у змісті облікової політики слід фіксувати лише ті об'єкти та елементи, стосовно яких чинне законодавство надає право вибору (альтернативні варіанти). Методи та процедури, що є обов'язковими до застосування, не потребують окремого висвітлення в цьому документі;
- необхідно відображати ті об'єкти обліку, щодо яких відсутнє чітке регламентування нормативними актами, але дозволяється вибір способу їх відображення;
- до кожного обраного елемента облікової політики слід наводити посилання на відповідну нормативну базу, що обґрунтовує його застосування.

Методи та відповідні облікові оцінки, що застосовуються для формування облікової інформації, необхідної при розрахунку прибутку для цілей оподаткування, узагальнено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Об'єкти та елементи облікової політики, які підлягають розкриттю в частині
формування інформації про оподатковуваний прибуток

з/п	Об'єкти облікової політики	Елементи облікової політики
1. Основні засоби		
1.1	Метод амортизації	Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного, методу зменшення залишкової вартості, методу прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного та виробничого методу. Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності.
1.2	Строк корисного використання	Підприємство може самостійно обирати строки амортизації основних засобів, які не можуть бути меншими строків, що визначені ст. 145 Податкового кодексу України.
2. Нематеріальні активи		
2.1	Метод амортизації	Амортизація нематеріальних активів нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійного, методу зменшення залишкової вартості, методу прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного та виробничого методу. Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності.
2.2	Строк корисного використання	Підприємство може самостійно обирати строки амортизації основних засобів, які не можуть бути меншими строків, що визначені ст. 145 Податкового кодексу України.

*складено на основі джерела [40]

Важливим при формуванні облікової політики в є висвітлення процедур формування інформації про оподатковуваний прибуток. Такі процедури

можна умовно поділити на: процедури організації облікового процесу та процедури організації роботи працівників. Основні процедури, які необхідно розкривати при формуванні облікової політики для цілей оподаткування наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Процедури, які необхідно розкривати в обліковій політиці в частині
формування інформації про оподатковуваний прибуток

№ з/п	Об'єкти облікової політики	Елементи облікової політики
1.	Функціональний розподіл обов'язків	Суб'єкт, який здійснює формування інформації про оподатковуваний прибуток (підрозділ підприємства, аудиторська фірма, фірма, яка надає бухгалтерські, або консалтингові послуги).
2.	Обов'язки та відповідальність персоналу	Визначаються права та відповідальність осіб, які здійснюють формування інформації про оподатковуваний прибуток.
3.	Спосіб формування податкової інформації	За допомогою спеціального програмного забезпечення (автоматизований, автоматичний), або ж в ручну.
4.	Технологія формування облікової інформації	Необхідно вказати спосіб формування інформації про різниці з метою визначення оподаткованого прибутку, який використовується на підприємстві (за допомогою реєстрів, рахунків та субрахунків тощо).
5.	Носії облікової інформації	В додатках до облікової політики за необхідності навести форми самостійно розроблених первинних реєстрів, проміжних та підсумкових реєстрів, призначенні для узагальнення економічної інформації з метою визначення оподаткованого прибутку, таблиці-календарі складання звітності, надання облікової інформації тощо.

Наведені методи та процедури не вичерпують усього можливого інструментарію облікової політики, що застосовується для цілей оподаткування. Їх перелік може бути розширений з урахуванням специфіки діяльності окремого підприємства. У такому випадку доцільним є розкриття не лише елементів, що стосуються визначення податку на прибуток, але й процедур обліку інших податків та обов'язкових платежів.

Вибрані елементи облікової політики мають бути перевірені на відповідність поставленим завданням, після чого вони підлягають закріпленню у внутрішньому нормативному документі підприємства. Такий документ затверджується власником або керівником підприємства та головним бухгалтером.

Після затвердження, облікова політика доводиться до відома всіх працівників, які залучені до процесу формування інформації для розрахунку оподатковуваного прибутку.

З огляду на недостатню теоретико-методичну опрацьованість положень щодо формування облікової політики для податкових потреб, обґрунтовано доцільність впровадження організаційно-методичного підходу до побудови облікової політики в частині визначення оподатковуваного прибутку. Такий підхід включає чітке формулювання мети, завдань, вимог до побудови облікової політики, а також визначення її структурних елементів. Запровадження зазначеного підходу сприятиме систематизації й оптимізації облікових процедур, а також підвищенню рівня обґрунтованості прийнятих рішень у сфері облікової політики підприємств.

3.2. Удосконалення методики облікового забезпечення результатів діяльності

Чинні інструктивно-методичні документи не містять чіткого механізму використання даних бухгалтерського обліку для обчислення показника оподаткованого прибутку. У результаті суб'єкти господарювання позбавлені уніфікованої форми розрахунку податкових зобов'язань з податку на прибуток на основі бухгалтерських даних — таких форм, які застосовуються в окремих зарубіжних країнах та можуть слугувати альтернативою податковій декларації підприємства. За таких умов виникає потреба самостійного врегулювання цього питання на рівні підприємства шляхом розроблення власного порядку визнання та оцінювання господарських операцій для цілей оподаткування.

Аналіз наукових праць і практичного досвіду діючих підприємств демонструє відсутність єдиного підходу до вирішення проблеми. Існуючі наукові напрацювання щодо формування облікових даних для обчислення оподаткованого прибутку умовно поділяються на два основних напрями:

1. ведення обліку з метою оподаткування без залучення бухгалтерських рахунків і реєстрів, тобто шляхом паралельного розрахунку;
2. організація облікових процедур у межах системи бухгалтерського обліку з використанням відповідного методичного інструментарію, що забезпечує інтеграцію обліку та оподаткування.

У статті Прокоповича Л.Б. Шевчука С.В. запропоновано підхід до відображення інформації про податкові різниці на субрахунках бухгалтерського обліку що частково дозволяє вирішити проблему інтеграції процедур обчислення результатів діяльності для різних цілей [51].

Податкові різниці, які є економічно однорідними, але технічно відокремленими, потребують належного опису та систематизації для формування інформаційної основи, що дозволяє визначити величину оподаткованого прибутку. Інакше кажучи, їх необхідно формалізувати за

допомогою чітко визначеної системи умовних позначень і записів. Формалізація процедур обліку передбачає подання об'єктів дослідження у структурованій, знаковій формі, що відображає їх сутність.

Серед переваг застосування формалізованих облікових даних можна виокремити такі:

1. символна форма подання сприяє стислому представленню інформації, що знижує трудомісткість її обробки;
2. однозначність опису характеристик об'єктів дозволяє виявляти як їхні внутрішні, так і зовнішні взаємозв'язки;
3. створюються сприятливі умови для автоматизації обробки облікової інформації, що підвищує ефективність управління обліковим процесом.

У системі бухгалтерського обліку найбільш універсальним інструментом формалізації первинної інформації є рахунки та принцип подвійного запису. Саме вони забезпечують узгоджене і взаємозалежне фіксування даних про господарські операції. Завдяки цим інструментам досягається логічне структурування облікових фактів у межах єдиної системи.

Математичну модель бухгалтерського обліку, яка відображає динаміку майнових змін у процесі здійснення господарської діяльності, формує план рахунків. У цьому контексті рахунки відіграють роль не лише складових елементів зазначеної моделі, а й засобу упорядкування, класифікації та систематизації об'єктів обліку за економічною сутністю.

Подібність структурно-технологічного аспекту визначення облікового й оподаткованого прибутку дає підставу стверджувати про можливість створення інваріантної облікової моделі, яка б забезпечувала досягнення цілей обох систем одночасно, саме на етапі відтворення і організації господарських фактів за допомогою спеціальної мови – системи рахунків. Індивідуалізоване відображення інформації для цілей фінансової та податкової звітності на рахунках, повною мірою, дозволяє відчувати переваги,

пов'язані з взаємозалежністю процедур формування податкової й облікової інформації, при дотриманні принципу обмеженого втручання податкового права в систему бухгалтерського обліку. Таким чином, подвійний запис та рахунки - це не лише визначальна концепція бухгалтерського обліку, а й спосіб вирішення завдання розрахунку фінансових результатів.

Виходячи з наведеного, удосконалення підходів до визначення оподатковуваного прибутку має ґрунтуватися на розширеному застосуванні системних характеристик бухгалтерського обліку, а також елементів його методологічного апарату — передусім рахунків і принципу подвійного запису. Саме ці інструменти забезпечують можливість чіткої ідентифікації та розмежування облікової інформації щодо господарських фактів, що дозволяє ефективніше задовольняти інформаційні потреби різних користувачів.

Застосування рахунків та подвійного запису у процесі розрахунку оподатковуваного прибутку є цілком обґрунтованим ще й тому, що розбіжності, які виникають між фінансовим і податковим обліком у частині доходів і витрат, мають виключно вартісну природу. Це дає змогу відобразити їх у системі рахунків через відповідну інформаційну реконструкцію господарських операцій, чітко виокремлюючи податкові різниці на етапі аналітичної обробки даних.

«Алгоритм відображення відмінностей між обліковою та податковою оцінкою доходів і витрат шляхом реалізації зв'язку окремих елементів системи бухгалтерського обліку, який забезпечується системою рахунків та подвійним записом, може бути реалізований двома способами:

- 1) за допомогою використання регулюючих рахунків, як засобу уточнення оцінки доходів та витрат відображених у бухгалтерському обліку для цілей податкового регулювання;

- 2) шляхом диференціації інформації на рахунках та субрахунках бухгалтерського обліку за ознакою оподатковуваності господарських операцій» [51].

Алгоритм використання регулюючих рахунків з метою відображення відхилень, що виникають між обліковим та оподатковуваним прибутком на стадії ідентифікації та квантифікації господарських фактів, вимагає доповнення плану рахунків відповідними рахунками, або субрахунками на яких формуватиметься інформація про відмінності в оцінці доходів та витрат для цілей бухгалтерського та податкового обліку. За своїм призначенням такі рахунки є регулюючими, за змістом записів – контрарно-доповнюючими, зміст облікових записів на них, обумовлюється характером податкових різниць (див. табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Зміст облікових записів на рахунках бухгалтерського обліку в залежності від характеру податкових різниць

Дебет	Характер податкових різниць	Кредит
Рахунок “Податкова різниця доходів”	Податкова оцінка доходів > Облікова оцінка доходів	70, 71, 72, 73, 74, 75
70, 71, 72, 73, 74, 75	Податкова оцінка доходів < Облікова оцінка доходів	Рахунок “Податкова різниця доходів”
Рахунок “Податкова різниця витрат”	Облікова оцінка витрат > Податкова оцінка витрат	90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99
90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99	Облікова оцінка витрат < Податкова оцінка витрат	Рахунок “Податкова різниця витрат”

Таким чином, за допомогою відображення податкових різниць, на рахунках обліку доходів та витрат протягом звітного періоду буде накопичуватися інформація про доходи та витрати підприємства, які є основою для визначення оподаткованого прибутку.

Слід зазначити, що відображення податкових різниць, з метою визначення оподаткованого прибутку, в системі рахунків, призведе до того, що величина фінансового результату за даними бухгалтерського обліку буде завищена, або ж занижена, що в свою чергу, вплине на достовірність

показника нерозподіленого прибутку. Власне, для усунення такого впливу, необхідно в кінці звітної періоду скоригувати величину фінансового результату та достовірно визначити нерозподілений прибуток шляхом здійснення на суму перевищення кредитового чи дебетового обороту по рахунках обліку податкових різниць та фінансового результату обернених записів. Виходячи з вищесказаного, принципова схема кореспонденції рахунків за цим способом виглядає наступним чином.

Проте, ефективність застосування цього способу залежить від ряду факторів, найбільш важливим з яких є методологічне наближення правил визнання доходів та витрат для цілей фінансової та податкової звітності, оскільки в основі цих відмінностей лежать не лише вартісні відмінності, а й класифікаційні розбіжності, пов'язані з застосуванням різних принципів, правил визнання, класифікації та узагальнення інформації. Враховуючи вплив таких різниць ефективність реалізації цього способу на практиці суттєво знижується. Результати досліджень показали, що принципи, які покладені в основу цього способу формування інформації про оподатковуваний прибуток, в сучасних умовах нормативного регулювання систем оподаткування та бухгалтерського обліку фінансових результатів, найбільш ефективно можуть бути реалізовані, на підприємствах з невеликою кількістю податкових різниць.

Альтернативним способом формування інформації про оподатковуваний прибуток є систематизація господарських операцій у межах рахунків та субрахунків бухгалтерського обліку з урахуванням ознаки їх оподатковуваності. Ця ознака дозволяє чітко визначити, які доходи та витрати підлягають врахуванню при розрахунку об'єкта оподаткування, а які — виключаються з відповідних розрахунків.

Такий підхід є вагомим з точки зору реалізації принципу повноти облікової інформації, який є одним з ключових у процесі побудови раціональної системи рахунків. Він забезпечує не лише достовірне групування даних за податковими ознаками, а й створює підґрунтя для

подальшої автоматизації облікових процесів, підвищуючи ефективність управління податковими зобов'язаннями підприємства.

Формування інтегрованої системи бухгалтерського обліку доцільно здійснювати через уніфіковане відображення доходів і витрат з урахуванням податкових цілей в межах єдиного плану рахунків. Варто зазначити, що частина цього підходу вже впроваджена для більшості видів податків. Проте мова не йде про створення окремих рахунків для обліку доходів і витрат, що відображають внутрішню структуру об'єкта оподаткування, а про доповнення бухгалтерських даних інформацією щодо податкових різниць.

Важливою умовою ефективного застосування даної системи є правильна класифікація доходів і витрат за критерієм їх оподатковуваності, а також вибір відповідних рахунків у плані рахунків, які забезпечать таку класифікацію. Відображення податкових різниць у бухгалтерському обліку сприяє не лише стандартизації процесу визначення оподатковуваного прибутку, але й формує організовану систему для підготовки податкової звітності з урахуванням її ключових показників. Запропонований підхід передбачає одночасне використання інформації про податкові різниці і даних про доходи та витрати, які підпорядковуються однаковим правилам ідентифікації у фінансовій та податковій звітності. З цієї причини важливим елементом є аналітичне розділення коду синтетичних рахунків доходів і витрат (див. рис. 3.1).

«У деяких випадках інформації про обороти рахунків доходів і витрат виявляється недостатньо для повноцінного відображення податкових різниць, адже податкова модель розрахунку прибутку передбачає використання окремих показників, які не знаходять свого відображення в бухгалтерському обліку. До таких податкових різниць належать, зокрема, амортизація необоротних активів, визначена згідно з податковим законодавством, а також доходи й витрати, що формуються на основі звичайних цін та інших специфічних методів оцінки» [51].

Рис. 3.1. Схема деталізації рахунків бухгалтерського обліку за ознакою оподатковуваності господарських операцій [51]

Для коректного відображення зазначених господарських операцій Прокопович Л.Б., Шевчук С.В. пропонують доповнити План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу та зобов'язань підприємств і організацій транзитним рахунком 77 «Податкові різниці». Цей рахунок передбачає створення таких субрахунків: 771 — «Податкові різниці, що збільшують фінансовий результат» та 772 — «Податкові різниці, що зменшують фінансовий результат» [51].

На сучасному етапі розвитку податкової системи та бухгалтерського обліку в Україні особливо актуальною є потреба у створенні дієвого механізму, що забезпечував би інтеграцію процесів формування фінансової та податкової звітності. Відсутність єдиної методології визначення оподатковуваного прибутку на основі даних бухгалтерського обліку зумовлює необхідність застосування індивідуального підходу на рівні кожного суб'єкта господарювання. Запропонований у межах дослідження підхід до формалізованого обліку податкових різниць у структурі бухгалтерських рахунків дозволяє сформувати внутрішньо узгоджену систему відображення податкових коригувань.

Таблиця 3.6

Приклад деталізації рахунків з метою відображення інформації про податкові різниці

Код	Субрахунок першого порядку	Субрахунок другого порядку
70	Доходи від реалізації	
701		Доходи від реалізації, які оподатковуються
702		Різниці, які виникають при здійсненні фінансових операцій
71	Інший операційний дохід	
711		Інший операційний дохід, який оподатковується
7111		Різниці, які виникають при здійсненні фінансових операцій

Застосування механізму подвійного запису разом із використанням регулюючих рахунків не лише сприяє накопиченню релевантної інформації щодо податкових різниць, але й забезпечує уніфікацію облікових процедур і прозорість процесу формування податкових зобов'язань підприємства. Водночас реалізація цього підходу потребує гармонізації правил визнання доходів і витрат у податковому та фінансовому обліку, а також чіткого обґрунтування класифікації господарських операцій за критерієм оподаткованості.

Удосконалення методичного підходу до визначення об'єкта оподаткування прибутком доцільно здійснювати шляхом впровадження інваріантної моделі обліку, що базується на розширеному використанні аналітичного інструментарію бухгалтерії - насамперед, рахунків і субрахунків, адаптованих до потреб податкового регулювання. Такий підхід створює організаційно-методичне підґрунтя для формування достовірної, повної та автоматизованої інформаційної системи, яка слугуватиме як для підтримки управлінських рішень, так і для своєчасного та обґрунтованого виконання податкових зобов'язань підприємства.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що прибуток є основним результатом, який відображає ефективність діяльності підприємства і має важливе значення як для внутрішнього управління, так і для податкового регулювання. Взаємозв'язок бухгалтерського та податкового обліку є складним, оскільки податковий прибуток часто розрізняється від бухгалтерського, що потребує вдосконалення механізмів взаємодії цих систем. Окрім того, важливу роль у формуванні прибутку відіграє державна політика, що через податкові ставки і законодавчі ініціативи впливає на фінансові результати підприємств.

Для підвищення ефективності обліку та оподаткування підприємствам рекомендується приділяти більше уваги міжнародним стандартам і практикам, що сприятиме не тільки зниженню податкових ризиків, а й забезпечить їх конкурентоспроможність на глобальних ринках.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Арес» за 2024 рік показав низку негативних тенденцій, які потребують термінових заходів для покращення фінансової ситуації підприємства. Спостерігається зниження показників ліквідності, що вказує на можливі труднощі в погашенні поточних зобов'язань. Темпи зростання зобов'язань значно перевищують приріст оборотних активів, що збільшує фінансові ризики. Показники рентабельності, зокрема рентабельність активів і капіталу, також демонструють спад, що є наслідком зменшення обсягів продажу продукції та зростання витрат.

У результаті дослідження системи облікового забезпечення оподаткування прибутку на прикладі ТОВ «Арес» встановлено, що ефективна організація бухгалтерського обліку доходів, витрат та податкових різниць є критично важливою умовою формування достовірної фінансової звітності та правильного визначення об'єкта оподаткування. Облікова політика

підприємства, хоч і формально затверджена, не повною мірою відповідає сучасним вимогам - відсутність деталізації щодо вибору методів обліку, неактуальні положення та ігнорування податкового планування знижують її прикладну цінність.

Виявлено проблеми, пов'язані з використанням застарілого програмного забезпечення, дублюванням облікової інформації та ризиком помилок при ідентифікації податкових різниць. Це свідчить про потребу оновлення облікової політики з урахуванням реалій діяльності підприємства та чинного законодавства, впровадження внутрішніх регламентів з податкового обліку, а також автоматизації процесів на основі сучасних програмних рішень.

Обґрунтовано доцільність впровадження організаційно-методичного підходу до побудови облікової політики в частині визначення оподатковуваного прибутку. Такий підхід включає чітке формулювання мети, завдань, вимог до побудови облікової політики, а також визначення її структурних елементів. Запровадження зазначеного підходу сприятиме систематизації й оптимізації облікових процедур, а також підвищенню рівня обґрунтованості прийнятих рішень у сфері облікової політики підприємств.

Удосконалення методичного підходу до визначення об'єкта оподаткування прибутком доцільно здійснювати шляхом впровадження інваріантної моделі обліку, що базується на розширеному використанні аналітичного інструментарію бухгалтерії - насамперед, рахунків і субрахунків, адаптованих до потреб податкового регулювання. Такий підхід створює організаційно-методичне підґрунтя для формування достовірної, повної та автоматизованої інформаційної системи, яка слугуватиме як для підтримки управлінських рішень, так і для своєчасного та обґрунтованого виконання податкових зобов'язань підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шевчук С.В. Основні характеристики особистості підприємця як генератора прибутку//Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених "Актуальні питання реформування економіки". – Том 2. - НУК, 2010. - С. 101 – 102.
2. Бойко В. М. Бізнес: словник-довідник / В. М. Бойко, П. Г. Вашків. - К.: Україна, 1995. - 157 с.
3. Бухгалтерський словник /[ред.-упоряд. Бутинець Ф.Ф.]. - Житомир: ПП "Рута", 2008. - 224с.
4. Економічна енциклопедія: у 3 томах. - К.: Видавничий центр "Академія", 2002. - Т.3 - 952с.
5. Економічний словник [уклад. Осовська Г.В. та ін.]. - К.: Кондор, 2007. - 358с.
6. Економічний словник-довідник [авт.-уклад. Сухарський В. С.]. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2002. - 328с.
7. Економічний тлумачний словник. Понятійна база законодавства України у сфері економіки [авт.-уклад. Гордієнко К.Д.]. - 2-е вид. - К.: КНТ, 2007. - 360с.
8. Коноплицкий В.А. Экономический словарь. Толково-терминологический / В.А. Коноплицкий, А.И. Филина. - К.: КНТ, 2007. - 624с.
9. Навчальний економічний словник-довідник (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність, планування): терміни, поняття, персоналії/ [ред.-упоряд. Г.І. Башнянин, В.С. Іфтемичук]. - 2 - ге вид., випр. і доп. - Львів: "Магнолія 2006", 2008. - 688с.

10. Тлумачний словник економіста / [ред.-упоряд. С.М. Гончаров]. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 264с.
11. Фінансовий словник [уклад. Загородній А.Г. та ін.]. - 3-тє вид. - К.: Т-во "Знання", 2000. - 587с.
12. Бланк И.А. Управление прибылью/ Бланк И.А. - К.: Ника-Центр, 1998. - 544с.
13. Будько О. В. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств чорної металургії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / О. В.Будько - Х., 2004. - 19 с.
14. Гаращенко О. В. Облік і аналіз фінансових результатів та розподілу прибутку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / О. В. Гаращенко - К., 2004. - 19 с.
15. Дергільова Г.С. Облік і аналіз прибутку підприємств громадського харчування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 „ Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Г.С. Дергільова - Харків, 2003. - 19 с.
16. Калайтан Т.В. Облік і аналіз фінансових результатів в управлінні діяльністю підприємств громадського харчування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 „ Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Т.В. Калайтан - Львів, 2004. - 20 с.
17. Кучеркова С.О. Облік фінансових результатів у сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 „ Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)” / С.О. Кучеркова - К., 2008. - 21 с.
18. Пасенко В.В. Облік і аналіз фінансових результатів аграрних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 „ бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)” / В.В. Пасенко - К., 2008. - 21 с.

19. Перевозова І.В. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств газотранспортного комплексу України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / І.В. Перевозова - Тернопіль, 2003. - 20 с.

20. Приказюк О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки аграрного підприємництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 „Гроші, фінанси і кредит” / О.В. Приказюк - К., 2009. - 21 с.

21. Прохар Н.Є. Облік і контроль фінансових результатів у сільськогосподарських формуваннях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)” / Н.Є. Прохар - К., 2009. - 20 с.

22. Токарева Т.О. Методика і організація обліку та аналізу фінансових результатів діяльності на малих підприємствах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / Т.О. Токарева – К., 2005. - 20 с.

23. Уткіна Н.В. Облік і контроль фінансових результатів діяльності підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)” / Н.В. Уткіна - К., 2008. - 20 с.

24. Червінська С. Л. Визначення та облік фінансових результатів аграрних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / С. Л. Червінська - К., 2006. - 20 с.

25. Ширягіна О.Є. Формування та використання прибутку підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 „Гроші, фінанси і кредит” / О.Є. Ширягіна - К., 2007. - 18 с.

26. Субботович Ю.Л. Прибуток підприємницьких структур в умовах ринкової трансформації економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня

канд. екон. наук : спец. 08.04.01 - “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Ю.Л. Субботович – К., 2002. – 20с.

27. Климко Г. Н. Історія економічних учень : навч. посіб. / Г. Н. Климко, В. І. Федоренко. — К. : Знання, 2002. — 422 с.

28. Сергієнко Є.С., Шевчук С.В. Роль держави у формуванні та розподілі підприємницького прибутку //Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб’єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітні аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 березня 2017 р.). — Дніпро: НМетАУ, 2017. — с.544-548.

29. Юрій С. І. Історія економіки та економічної думки : підручник / С. І. Юрій, В. І. Савчук. — К. : Знання, 2011. - 471 с.

30. Савчук В. С. Історія економічних вчень : навч. посіб. / В. С. Савчук. — К. : Центр учбової літератури, 2009. - 368 с.

31. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку// Вісник ЖДТУ. - №4(54) – Житомир: ЖДТУ, 2010. – С. 201 – 203.

32. Introduction to accounting: an integrated approach / Penne Ainsworth and other [etal]. - Irwin Book Team. – 1sted. – 480p.

33. Єфименко Т.І. Податок на прибуток: концепція визначення об'єкта оподаткування/ Т.І. Єфименко, Л.Г. Ловінська, Ф.О. Ярошенко; Наук. дослід. фінанс. інститут – К.: НДФІ, 2004. - 192с.

34. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2000 р. № 87 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-00>

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затв. наказом Мінфіну України від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Мінфіну України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: затв. наказом Мінфіну України від 28.12.2000 р. № 353 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0042-01>

39. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

40. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

41. Наказ Мінфіну України від 20.10.2015 р. № 897 «Про затвердження форми податкової декларації з податку на прибуток підприємств» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1369-15>

42. Грабчук І.Л., Лайчук С.М. Податкове планування: особливості організації на підприємстві // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2017. – № 2(37). – С. 30–34.

43. Загородній А.Г., Оліховський В.Я. Концепція податкового планування на підприємстві // Економіка, підприємництво, менеджмент. – 2017. – Т. 4, № 1. – С. 15–24.

44. Лисенко А.М. Сутність податкового планування та фактори, що здійснюють вплив на якість податкових планів // Наукові праці ЦНТУ. –

2023. – № 23. – С. 45–50. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/items/da2c4b2f-8852-44f5-9f14-5467a27627d4>.DSpace Repository

45. Лагодієнко Н.В., Бондаренко Г.Ю., Тарасенко В.П. Особливості податкового планування в управлінні підприємством: методи та інструменти // *Modern Economics*. – 2019. – № 17. – С. 121–126.

46. Загородній А.Г., Єлісєєв А.В. Податкове планування суб'єктів підприємництва та шляхи його реалізації на сучасному етапі господарювання // *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. – 2002. – № 448. – С. 67–74.

47. Загородній А.Г., Федішин Н.І. Принципи податкового планування // *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. – 2010. – № 668. – С. 272–280.

48. Лагодієнко Н.В., Костенко Т.А., Рудиченко М.В. Оптимізація податкового планування на підприємствах України // *Modern Economics*. – 2019. – № 18. – С. 79–84.

49. Шевчук С. В. Податкове планування як складова економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Шевчук // *Ефективна економіка*. – 2025. – № 4. – Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6254/6330>.

50. Шевчук С.В., Шевчук Н.О. Щодо обґрунтування вимог до формування облікової політики для цілей оподаткування// *Наука у контексті сучасних глобалізаційних процесів [текст]: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 19 листопада 2017 року у м. Полтава: зб. наук. праць «ΛΟΓΟΣ»*. – 2017. – С. 47-49.

51. Прокопович Л.Б., Шевчук С.В. Раціоналізація облікових процедур визначення оподатковуваного прибутку підприємств// *Наукові праці: науково-методичний журнал*. - Вип. 263. Т. 275. Економіка. - Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. - С.84-89. - Режим доступу: <http://economy.chdu.edu.ua/article/view/107926>.